

Selvänä rattiin – tapahtumayö nuorilta nuorille

Toimintaidea

Nuoret pyrkivät vaikuttamaan keskustellen nuoriin kuljettajiin ravintolassa tapahtumayönä ja rohkaisevat heitä olemaan raittiina liikenteessä. Tilastot ja tutkittu tieto osoittavat, että jo pienikin alkoholimäärä lisää kokemattoman nuoren kuljettajan riskiä onnettomuuksiin. Tavoitteena on lisätä kuljettajina olevien nuorten tietoa alkoholin vaikutuksesta ajokykyyn ja motivoida heitä kieltäytymään päihteistä toimiessaan kuljettajina. Soveltuu paikkakunnille, joissa nuoret tulevat ravintolaan autokyydein. Tapahtuma kohdentuu erityisesti 18-vuotiaisiin kuljettajiin.

Kohdattavat

- Koulutetut nuoret
- Ravintolassa kohdatut nuoret asiakkaat
- Ravintolapäälliköt ja muu ravintolahenkilöstö
- Tiedottaessa väestö lehtien levikkialueella ja sosiaalisessa mediassa

Sisältö

Tapahtuma toteutuu koordinoitusti ja projektiluontoisena. Haastetaan mukaan paikallisia ravintoloita ja kerrotaan heille toimintamallista. Rekrytoidaan ja koulutetaan toteutukseen vapaaehtoisia nuoria, hankitaan tarvittavat välineet ja materiaalit sekä tiedotetaan tapahtumasta lehdistölle ja sosiaaliseen mediaan. Tapahtumayönä kuljettajat saavat halutessaan rannekkeen, jolloin he voivat käydä puhaltamassa alkometriin. Nollat puhaltanut kuljettaja palkitaan pienellä lahjalla.

Taustaorganisaatio/Yhteyshenkilö

Toimintamallia koordinoi Suomessa Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. Ohjaustukea toteutukseen voi kysyä oman alueen aluekoordinaattorilta.

1 Tapahtuman toimintaidea ja historia

Tavoitteena on edistää nuorten liikenneraittiutta, jotta kuljettaja ja hänen kyydissään olevat pääsevät ehjänä kotiin tapahtumayönä. Koulutetut vapaaehtoiset nuoret pyrkivät keskustellen vaikuttamaan ravintoloissa ikäisiinsä kuljettajiin ja rohkaisevat heitä raittiuteen ja vastuullisuuteen liikenteessä. Nuorilla on pöytä ravintolan sisääntulon yhteydessä, jossa he tiedustelevat onko sisään tulevien asiakkaiden joukossa kuljettajia.

Kuljettajat saavat halutessaan rannekkeen, jolloin he voivat ravintolasta poistuessa käydä puhaltamassa alkometriin. Nollat puhaltanut kuljettaja palkitaan pienellä lahjalla. Mikäli tulos on positiivinen, varmistetaan, ettei henkilö toimi kuljettajana kyseisenä iltana.

Tapahtuman perusteena ovat tilastot tieliikenneonnettomuuksista. On todettu, että jo pienikin alkoholimäärä lisää nuoren kuljettajan onnettomuusriskiä ja että riski kasvaa viikonloppuöinä. Tapahtuma on saanut alkunsa Belgiasta 1995 Responsible Young Drivers- järjestön aloittamana ja levinnyt siten, että vuonna 2012 sitä toteutti jo 27 maata. Euroopan komissio tuki kampanjaa nimellä European Night Without Accident vuosina 2003–2012. Kampanja järjestettiin kaikkialla Euroopassa samana yönä lokakuun kolmantena lauantaina. Nyt toimintamallia halutaan viedä eteenpäin paikallisena alkoholihaittoja ehkäisevänä toimena.

2 Tapahtuman alkuvalmistelut

Päätös toteuttamisesta ja valmisteluiden aloittamisesta on hyvä tehdä muutamaa kuukautta aiemmin suunniteltua tapahtuma-ajankohtaa. Valitaan tapahtuman toteutuksesta vastaavat toimijat, jotka huolehtivat projektisuunnitelman ja kustannusarvion laatimisesta:

- tavoite, sisältö, resurssit, aikataulu, kustannusarvio, työnjako
- yhteistyöravintoloiden rekrytointi
- vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytointi
- väline- ja materiaalihankinnat
- tiedottamisen suunnittelu

2.1 Vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytointi

Nuoria vapaaehtoisia voi rekrytoida esimerkiksi ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen tai opiskelijajärjestöjen kautta. Toteutuksessa mukana olevien nuorten tulee arvostaa itse liikenteen päihteettömyyttä. Heillä on rohkeus keskustella ikäistensä muiden nuorten kanssa ja motivoida heitä pysymään päihteettömänä liikenteessä. Vapaaehtoiseksi rekrytoidut nuoret tarvitsevat tapahtumaa edeltäen koulutusta ja perehdytystä päihteiden vaikutuksesta liikennekäyttäytymiseen.

2.2 Yhteistyöravintoloiden rekrytointi

Yhteistyöravintoloiksi suositellaan kysymään nuorten suosimia paikkoja, joissa ikäraja on K18. Näin tavoitetaan nuoria kuljettajia. Ravintolat valitaan siten, että niistä on todennäköistä myös tavoittaa kuljettajia. Suurissa kaupungeissa on ravintoloita, joihin ei juurikaan edes tulla autolla.

Ravintoloille esitellään tapahtuman idea. Toteutukseen liittyen sovitaan:

- Ravintolan yhteyshenkilö tapahtumayönä, esim. vuorovastaava
- Ravintolapäällikkö huolehtii, että koko ravintolahenkilöstö tietää tapahtumasta
- Sovitaan, miten ravintola tiedottaa tapahtumasta asiakkaille etukäteen ja illan aikana (kampanjasta voi tehdä esim. opiskelijatyönä mainosspotin, jota dj soittaa muutaman kerran)
- Neuvotellaan, tukeeko ravintola jotenkin tapahtumaa. Ravintola voi tarjota esimerkiksi alkoholittoman juomavaihtoehdon kyseisenä iltana kuljettajille tai tarjota ruoan tapahtumaa ravintolassa toteuttaville nuorille vapaaehtoisille.
- Tehdään kirjalliset sopimukset ja yhteiset pelisäännöt. Nuoret ovat ravintolassa töissä. Sovitaan, mitä ravintola heiltä edellyttää.

2.3. Materiaalihankinnat

Pikkulahjat

Tapahtumayönä nollat puhaltaneille kuljettajille voidaan antaa muistoksi pieni lahja. Sen ei tarvitse olla kallis, mutta hyvän maun mukaisesti ideoitu.

Rannekkeet ja julisteet

Kuljettajat saavat halutessaan rannekkeen, jota vastaan he saavat illan päätteeksi puhaltaa alkometriin. Rannekkeet voidaan tilata esim. mainosfirmalta ja niihin voi painattaa tekstin. Halutessaan voi myös painattaa julisteita tapahtumasta tiedottamiseen tai ravintolaan kiinnitettäväksi.

Lomakkeet

Jaetut rannekkeet ja puhallutustulokset voi kirjata tapahtumaillan aikana valmiiseen lomakepohjaan, joka on tulostettavissa EHYT ry:n sivuilta.

Paitatilaus

Tapahtumaa toteuttavat nuoret voivat pukeutua yhtenäiseen asuun ja halutessa heille voi painattaa esimerkiksi samanlaiset paidat.

Alkometrit

Tapahtumaan tarvitaan yksi alkometri ravintolaa kohden lainaksi. Alkometrien tiedustelu on syytä aloittaa hyvissä ajoin. Poliisi ja päivystyspoliklinikat eivät välttämättä lainaa alkometrejä, jos niitä ei ole useampia. Alkometrejä voi saada lainaksi tahoilta, joissa ei ole toimintaa viikonloppuisin, esimerkiksi A-klinikalta ja terveyskeskusvastaanoitoilta sekä EHYT ry:n aluetoimistoista.

Mittarit lainatessa on hyvä sopia, että samalla saa käyttöön myös mittariin sopivat puhallutuspillit ja perehdytyksen mittareiden käyttöön. Mittarit noudetaan lainaan tapahtumapäivänä tai sitä edeltävänä arkipäivänä ja palautus sovitaan ensimmäisenä tapahtuman jälkeisenä arkipäivänä. Alkometrit ovat arvokkaita ja lainattaessa sovitaan, kuka vastaa jos ne vaurioituvat tai katoavat. Mittarit palauttavien nuorten yhteystiedot annetaan tiedoksi lainaaville tahoille.

Liikenne-raittiusmateriaali

Ravintoloissa jaettavaksi voidaan koota tai hankkia myös tapahtuman valistusviestistä kertova esitelehtinen tai www-linkkejä, jota asiakkaat halutessaan voivat ottaa mukaan. Tätä varten voidaan hyödyntää jo olemassa olevaa liikenne-raittiusmateriaalia esim. ehkäisevän päihdetyön järjestöiltä tai koota oma materiaali.

Palautekysely ja palautelaatikon rakentaminen

Tapahtuman aikana asiakkaana olevilla nuorilla tulee olla mahdollisuus antaa palautetta kirjallisena ja tätä varten voi tehdä erillisen palautekyselyn. Palautekyselyä tehdessä on hyvä jo arvioida, minkälaisiin asioihin haluaa kerätä palautetta ja että se on tarpeeksi yksinkertainen ja nopea täyttää.

3 Tiedottaminen

Noin kuukausi ennen tapahtumaa aloitetaan tiedotus sosiaalisessa mediassa. Tapahtumalle voidaan luoda esimerkiksi Facebookiin tapahtumaprofiili ja kampanjajulistetta jaetaan sosiaalisessa mediassa.

Medialle lähetetään ennakotiedote noin viikkoa ennen tapahtumaa. Lehdistötilaisuus voidaan järjestää tapahtumaviikolle tai aikaisemmin. Tapahtuman sanoman esittely lehdissä on tärkeää, sillä siten voidaan saavuttaa asiaan liittyen laajempi väestö. Tärkeässä roolissa on myös ravintolan oma tiedottaminen sekä etukäteen että illan aikana.

4 Vapaaehtoisten perehdyttäminen ja kouluttaminen

Kirjallinen perehdyttämismateriaali on hyvä jakaa tapahtumaa toteuttaville nuorille jo etukäteen ennen perehdytyskoulutusta tutustuttavaksi. Perehdytyskoulutuksia voidaan tarvittaessa järjestää useampia. Koulutuksessa voi hyödyntää olemassa olevaa liikenne-raittiusmateriaalia sekä kansainvälisen European Night Without Accident-kampanjan perehdytysmateriaalia. Mikäli tapahtumaan osallistuu useampia ravintoloita, nuorten nimeäminen niihin on hyvä tehdä riittävän ajoissa, että nuorilla on mahdollisuus käydä tutustumassa olosuhteisiin ja henkilökuntaan etukäteen paikan päällä. Sopivan kokoinen ryhmä työskentelyyn on ravintolan asiakasmäärästä riippuen 3-7 nuorta.

Ennakoiden käydään perehdytyksessä läpi mm. seuraavat asiat:

- Miten toimitaan vapaaehtoistyöntekijän estyessä
- Mahdollisissa uhkaavissa tai epämiellyttävissä tilanteissa ravintolassa ovat suojana ravintolan järjestysmiehet
- Puhallutetaan vain rannekkeelliset kuljettajat heidän poistuessaan ravintolasta

Nuorten kanssa sovitaan ravintolakohtaisesti sovituista käytänteistä, ennakovalmisteluista ja erityispiirteistä. Valitaan nuorten joukosta vastuuhenkilö, joka

- ottaa vastaan tapahtumailtaa edeltäen materiaalit,
- opettelee alkometrin käytön
- vastaa ravintolassa työskentelevien muiden vapaaehtoisnuorten perehdytyksestä materiaalin käyttöön

Sovitaan ajankohta tapahtuman jälkeiselle palautepalaverille mieluiten seuraavaan arkipäivään.

5 Tapahtuman toteutus

Tapahtumaa edeltävästi vastuuhenkilöinä toimivat nuoret saavat materiaalin ja alkometrit käyttöönsä. He ovat vastuussa siitä, että tapahtuma käynnistyy ravintolassa sovittu mukaisesti. Tapahtumaa toteuttavat nuoret menevät ravintolaan riittävän ajoissa ennen ravintolan avaamista tekemään etukäteisvalmistelut. Nuorilla on hyvä olla materiaaleja varten erillinen pöytä sisääntulon yhteydessä.

Nuoret vastaanottavat asiakkaat sisääntulon yhteydessä. He kysyvät onko joukossa kuljettajia ja kannustavat heitä olemaan illan juomatta alkoholipitoisia juomia. Kuljettajat saavat päihteettömyyteen sitoutumisen merkiksi halutessaan rannekkeen, josta heidät myös tunnistetaan ravintolasta lähtiessä. Pois lähtiessä kuljettajille tarjotaan mahdollisuus puhaltaa alkometriin. Jos tulos näyttää nollaa, kuljettaja palkitaan pienellä lahjalla.

Nuoret liikkuvat ja keskustelevat ravintolassa illan aikana ikäistensä asiakkaiden kanssa. Huomioitavaa on, että yksi pitää aina huolen alkometrasta.

Nuorelta nuorelle tapahtuva valistus on toimintamallin vahvuus. Sanoma ei ole ahdasmielinen, isällinen tai äidillinen. Tavoite on lisätä nuorten turvallista kotimatkaa ja saada vakuuttuneeksi ikätoverit siitä, että he ovat vastuussa käytöksestään ratin takana. Kyseessä ei ole vain oma vaan myös kavereiden turvallisuus.

Nuoret pitävät illan aikana kirjanpitoa jaetuista rannekkeista erilliselle lomakkeelle. Rannekkeiden määrää voidaan seurata eritellen, paljonko jaetaan tytöille ja pojille. Puhallutettujen määrät ja puhallustulokset kirjataan lomakkeelle.

Tapahtuman toteutuksesta voidaan ottaa myös valokuvia, joita käytetään raportoinnissa.

Ravintola-asiakkaiden on mahdollisuus antaa kirjallista palautetta tapahtumasta.

6 Palautepalaveri

Palautepalaveri järjestetään toteutuksesta vastanneiden nuorten kanssa mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Nuorilta voidaan kerätä kirjallinen palaute tapahtuman onnistumisesta ja kehittämisideoista. Lisäksi on tärkeää yhdessä keskustella kokemuksista. Vapaaehtoiset nuoret luovuttavat kaiken materiaalin (lomakkeet, jakamattomat lahjat ja rannekkeet, asiakkaiden kirjalliset palautteet, ottamansa valokuvat jne.) tapahtuman organisoimisesta vastaaville.

Kysytään yhteistyöravintolan henkilökunnalta kokemuksia ja kehittämisideoita. Kootaan nuorilta saatu palaute ja mahdollinen asiakkailta kerätty palaute ja välitetään se vuorostaan tiedoksi yhteistyöravintoloille.

7 Raportointi

Kootaan tapahtuman suunnittelusta ja toteutuksesta raportti, jota voidaan hyödyntää seuraavien tapahtumien järjestämisessä.